תורה אור • פרשת תולדות • מאמר 1

אלה תולדות יצחק וגו'

"אלה תולדות יצחק"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית
/likuteitorah.com/he/torah-ohr/toldos/1

1 **אלה תולדות יצחק וגו'. כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו הוא בחי' יצחק ממטה למעלה.**

"אלה תולדות יצחק" וכו'. נאמר: "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני". "שמאלו" היא בחינת יצחק, [שהיא] מלמטה למעלה.

וימינו כו' הוא בחי' אברהם מלמעלה למטה. והנה מדת אברהם הוא הכנסת אורחים כו' ויצחק היה חופר בארות כו'.

"וימינו" וכו' היא בחינת אברהם, מלמעלה למטה. מידתו של אברהם היא הכנסת אורחים וכו', ויצחק היה חופר בארות וכו'.

ולהבין זה הנה כתיב ואהבת. אשר לכאורה לא שייך בזה לשון צווי לאהוב כו'. אך הוא שבתחלה כתיב הוי' אחד כו'.

כדי להבין זאת, נאמר "ואהבת". לכאורה, לא שייך לצוות על אדם לאהוב וכו'. אלא [ההסבר] הוא שתחילה נאמר "הוי' אחד" וכו'.

ובהתבוננות ענין אחד איך שאין ערוך אליו כלל כו' הוי' אלקינו ואלקי אבותינו (שהוא בחי' צמצום) **פי' שיתהווה בחי' אבותינו חו"ב** [חכמה ובינה] **כו'**

כאשר מתבוננים במשמעות של "אחד", ובכך שאין לו כל ערך והשוואה אליו וכו', מבינים את "הוי' אלקינו ואלקי אבותינו" (כאשר "אלקינו" הוא בחינת צמצום). פירוש הדבר הוא שבחינת "אבותינו", חכמה ובינה וכו', תבוא לידי התהוות.

אנת חכים כו' אשר אין ערוך כלל לגבי מהותו ית' אנת הוא חד כו' לכן צריך קודם בחי' אלקינו שהוא בחי' צמצום

"אנת חכים" וכו', שאין להם כל ערך והשוואה לעצמותו יתברך, [שהרי] "אנת הוא חד" וכו'. לכן צריכה להיות תחילה בחינת "אלקינו", שהיא בחינת צמצום,

ואח"כ ואלקי בחי' וא"ו המשכה שיתהווה בחי' אבותינו ובהתבונן כ"ז [כל זה] **בוודאי כל איש ישראל יהיה חפצו ורצונו תמיד ליכלל בה' אחד ולא שירד למטה במקום חשך.**

ואחר כך "ואלקי" — בחינת האות ו', שהיא המשכה, כדי שבחינת "אבותינו" תבוא לידי התהוות. כאשר מתבוננים בכל זה, בוודאי רצונו ותשוקתו של כל יהודי יהיו תמיד להיכלל בה' אחד, ולא לרדת למטה, למקום של חושך.

אמנם זהו בחי' רצוא אבל צ"ל אח"כ בחי' שוב כדכתיב כיתרון האור מן החשך ורצונו יתי' להיות לו דווקא דירה בתחתונים ולכן הצווי ואהבת הוא הפי' בהיפוך מלמעלה למטה.

אולם זו בחינת רצוא (ריצה אל ה'), ולאחריה צריכה להיות בחינת שוב (חזרה), ככתוב: "כיתרון האור מן החשך". רצונו יתברך הוא שתהיה לו דווקא דירה בתחתונים. לכן פירוש הציווי "ואהבת" הוא בכיוון ההפוך — מלמעלה למטה.

2 **וכמארז"ל** [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **שיהא שם שמים מתאהב ע"י. פי' להמשיך גילוי אור אלקותו מלמעלה למטה. וזהו מעשה אברהם הכנסת אורחים שנתן לערביים לאכול**

כפי שאמרו חז"ל: "שיהא שם שמים מתאהב ע"י". פירוש הדבר הוא להמשיך מלמעלה למטה את גילוי אור אלקותו. וזהו מעשהו של אברהם: הכנסת אורחים — הוא נתן לערבים לאכול,

ואח"כ אמר להם דעו למי מברכים כו' בכדי להיות גילוי אלקות למטה שגם הערביים יכירו גדולתו כו' כ"ז [כל זה] **הוא בחי' אברהם המשכה מלמעלה למטה.**

ולאחר מכן אמר להם: "דעו למי מברכים" וכו', כדי שתהיה התגלות אלקות למטה, ושגם הערבים יכירו בגדולתו וכו'. כל זה הוא בחינת אברהם: המשכה מלמעלה למטה.

ויצחק הי' [היה] **חופר בארות שהוא בחי' גילוי ממטה למעלה מהעלם לגילוי כמשל הבור אשר המים שם בהעלם וע"י החפירה נגלו המים כו'.**

ויצחק היה חופר בארות, שהן בחינת גילוי מלמטה למעלה, מהעלם לגילוי, כמו במשל הבאר: המים נמצאים שם בהעלם, ובאמצעות החפירה הם מתגלים וכו'.

3 **והנה הגם שאברהם היה ג"כ חופר בארות אבל כתיב ויסתמום פלשתים כו' ויצחק חפר אותן וקרא להם שמות כשמת אשר קרא להן אביו הראשון מלא והשני חסר לפי**

כעת, אף שאברהם חפר גם הוא בארות, נאמר "ויסתמום פלשתים כו'", ויצחק חפר אותן מחדש וקרא להן "שמות כשמת אשר קרא להן אביו". הראשונה נכתבת בכתיב מלא והשנייה בכתיב חסר, משום ש־

שע"י חפירה דיצחק לא נפסק עוד נביעתם ונמשכים ונובעים הששה מדות שהן בחי' וי"ו ע"כ הוא שמות מלא בוי"ו.

באמצעות חפירתו של יצחק לא פסקה עוד נביעתן, ושש המדות, שהן בחינת וי"ו, נמשכות ונובעות. לכן נכתב "שמות" בכתיב מלא, עם וי"ו.

אבל שמת דאברהם חסר ויי"ו לפי שסתמום פלשתים ויש לחיצונים יניקה מהם. לכן ע"י חפירה דיצחק הוא שמות בוי"ו (ועמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] **ע"פ ששת ימים תאכל מצות כו' מלא וי"ו) ולע"ל** [ולעתיד לבוא] **כתיב**

אבל "שמת" של אברהם חסר וי"ו, משום שהפלשתים סתמו את הבארות, ולחיצונים יש מהן יניקה. לכן, באמצעות חפירתו של יצחק, נכתב "שמות" עם וי"ו. (ועיינו בביאור על הפסוק "ששת ימים תאכל מצות כו'", שבו המילה "מצות" נכתבת בכתיב מלא, עם וי"ו.) ולעתיד לבוא נאמר

כי אתה אבינו שעיקר הצחוק והשמחה יהיה מבחי' יצחק שהוא ממטה למעלה אשר בחי' זו אין קץ ותכלית כו'

"כי אתה אבינו": כלומר, שעיקר הצחוק והשמחה יהיו מבחינת יצחק, שהיא מלמטה למעלה, בחינה שאין לה קץ ותכלית וכו'.

משא"כ (אברהם) **בבחי' ממעלה למטה יש לה גבול המשכה למטה ולכן באברהם כתיב ב"פ** [בי פעמים] **אברהם אברהם הא' הוא המשכה שיתהווה בחי' חו"ב** [חכמה ובינה] **דאצי' ואלקי אבותינו כנ"ל.**

לעומת זאת, אצל אברהם, בבחינת מלמעלה למטה, יש גבול להמשכה למטה. לכן נאמר על אברהם פעמיים "אברהם אברהם": הראשון הוא ההמשכה שבאמצעותה מתהוות חכמה ובינה דאצילות, "ואלקי אבותינו", כפי שהוסבר לעיל;

והמשכה ב' בבי"ע. משא"כ יצחק בחי' מלמטה למעלה בחי' אין קץ ותכלית והכל ירוממוך סלה.

וההמשכה השנייה היא לעולמות בריאה, יצירה ועשיה. לעומת זאת, יצחק הוא בחינת מלמטה למעלה, בחינה שאין לה קץ ותכלית: "והכל ירוממוך סלה".

ומזה נתהווה עיקר הצחוק כי גמירי משמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי כו' מיהב הוא בחי' השתלשלות מאין ליש כו'.

ומזה התהווה עיקר הצחוק, שכן מקובל בידינו: "משמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי כו'". נתינה היא בחינת השתלשלות, מאין ליש וכו'.

אבל עבודת האדם הוא ההיפוך והוא להיות בטול היש לאין והוא בחי' יצחק צחוק ותענוג גדול כו':

אבל עבודת האדם היא ההפך: ביטול היש לאין. וזוהי בחינת יצחק — צחוק ותענוג גדול וכו'.

4 והנה כתיב באברהם קח נא את בנך כו' אשר אהבת את יצחק כו'. כי ידוע הטבע לאהוב ההיפוך

והנה נאמר על אברהם: "קח נא את בנך כו'", "אשר אהבת את יצחק כו'". כידוע, טבעו של אדם לאהוב את ההפך.

כדכתיב מים קרים על נפש עיפה. וכמו"כ [וכמו כן] להיפוך מי שקר לו מאד רוצה למים חמים.

כמו שכתוב: "מים קרים על נפש עיפה". וכן להפך: מי שקר לו מאוד רוצה מים חמים.

5 ולכן אברהם שמדתו המשכה מלמעלה למטה אוהב ג"כ ההיפוך בחי' יצחק מלמטה למעלה. היינו שבחי' יצחק הוא פחד יצחק שהוא בחי' יראה וביטול

לכן אברהם, שמידתו היא המשכה מלמעלה למטה, אוהב גם את ההיפך — את בחינתו של יצחק, מלמטה למעלה. כלומר, בחינתו של יצחק היא "פחד יצחק", שהיא בחינת יראה וביטול.

ולכן זה א"א שימשיך אברהם למטה בחי' פחד יצחק הנ"ל שבחינת בטול כזה א"א לנבראים לקבל

ולכן אין אברהם יכול להמשיך למטה את בחינת "פחד יצחק" הנזכרת לעיל, שכן הנבראים אינם יכולים לקבל בחינה כזאת של ביטול.

כי גם למעלה אמרו הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן ע"י גילוי רב ומכ"ש [ומכל שכן] למטה בנבראים.

כי אפילו למעלה אמרו [חז"ל]: "הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן", על ידי גילוי עצום; וקל וחומר למטה, אצל הנבראים.

6 ולכן כתיב ויעקוד אותו על המזבח ממעל לעצים למעלה מבחינת עה"ח [עץ החיים] ועה"ד [ועץ הדעת] שם יוכל להתגלות בחי' פחד יצחק הנ"ל.

לכן נאמר "ויעקוד אותו על המזבח ממעל לעצים": מעל למדרגה של עץ החיים ועץ הדעת. שם יכולה הייתה להתגלות בחינת פחד יצחק שהוזכרה לעיל.

אמנם ביעקב כתיב ופחד יצחק היה לי. כי יעקב היה בחור שבאבות בחי' התכללות מבריח מן הקצה כו'.

אבל על יעקב נאמר "ופחד יצחק היה ליי". שכן יעקב היה בחיר האבות, בחינת ההתכללות, "מבריח מן הקצה" [אל הקצה השני] וכו'.

ולכן אמר אלקי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי שהי' [שהיה] לו שני הבחינות בחי' אברהם כנ"ל. וגם פחד יצחק היה יכול להמשיך למטה ג"כ.

לכן אמר "אלקי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי", שכן היו בו שתי הבחינות: בחינת אברהם, כפי [שהוסבר] לעיל, וגם את פחד יצחק יכול היה להמשיך למטה.

7 **והנה לע"ל [לעתיד לבוא] כתיב כי אתה אבינו פי' כי עתה א"א שבחי' פחד יצחק יהי' [יהיה] בבחי' אבינו שהיא המשכה למטה וכנ"ל.**

והנה, על העתיד לבוא נאמר "כי אתה אבינו". פירוש הדבר: כי עתה אי אפשר שמדרגת פחד יצחק תהיה בבחינת "אבינו", שהיא המשכה למטה, וכפי שנתבאר לעיל.

אבל לע"ל [לעתיד לבוא] כשיהיה בלע המות לנצח ואת רוח הטומאה אעביר כו' אז יתגלה בחי' פחד יצחק למטה שיהי' [שיהיה] הוא בחי' אבינו

אבל לעתיד לבוא, כאשר "בלע המות לנצח" ו"ואת רוח הטומאה אעביר כו'", אז תתגלה למטה מדרגת פחד יצחק, כך שהיא תהיה בבחינת "אבינו",

כדכתיב לבא בנקרת הצורים ובסעיפי הסלעים מפני פחד ה' שיתגלה בחי' פחד ובטול למטה וראו כל בשר.

כמו שכתוב: "לבא בנקרת הצורים ובסעיפי הסלעים מפני פחד ה'", כלומר, שתתגלה למטה בחינת פחד וביטול, "וראו כל בשר".

8 **וזהו אלה תולדות יצחק בן אברהם. אברהם הוליד את יצחק. ב"פ [ב' פעמים] אברהם וב"פ [וב' פעמים] יצחק. כנודע ממשל גשמי שהזכר יוכל להזריע בלא נקבה משא"כ הנוקבא כו'.**

וזהו [פירוש] "אלה תולדות יצחק בן אברהם. אברהם הוליד את יצחק": פעמיים אברהם ופעמיים יצחק. כידוע מן המשל הגשמי, הזכר יכול להזריע בלי הנקבה, מה שאין כן הנקבה וכו'.

והגם שאמרו אשה מזרעת תחלה כו' היינו ג"כ ע"י התעוררות הדכר תוכל הנוקבא להזריע תחלה כו'.

ואף שאמרו "[אם] אשה מזרעת תחלה" וכו', הכוונה היא שגם הדבר נעשה באמצעות התעוררות הזכר, שבכוחה יכולה הנקבה להזריע תחילה וכו'.

9 וגם אח"כ עיקר ההולדה מטפת הדכר שממנו הלובן והוא המברר הולד להיות הפסולת יוצא לחוץ. ומהבירור נעשה הולד כו'.

וגם לאחר מכן, עיקר ההולדה הוא מטיפת הזכר, שממנה נובע הלובן; והיא שמבררת את הוולד, כך שהפסולת יוצאת החוצה. ומתוך הבירור נוצר הוולד וכו'.

כמו"כ [כמו כן] למעלה שיתהווה בחי' יצחק ממטלמ"ע [ממטה למעלה] שבאמת אין ערוך אליו כלל הוא בא ע"י בן אברהם פי' ע"י ההארה הבאה מלמעלה למטה שיתהווה בכ"א [בכל אחד / בכל אחת] בחי' יצחק העלאת מ"ן [מיין נוקבין] ממטה למעלה.

כך גם למעלה: שהבחינה של יצחק תתהווה ממטה למעלה, אף שבאמת אין לה שום ערך ביחס אליו, בא באמצעות "בן אברהם"; כלומר, באמצעות ההארה הבאה מלמעלה למטה, כדי שבכל אחד תתהווה בחינת יצחק: העלאת מ"ן (מַיִן נוּקְבִין, המים הנקביים) ממטה למעלה.

10 וזהו תולדות יצחק הוא בן אברהם כו'. ואח"כ אברהם הוליד את יצחק. פי' שיהי' [שיהיה] בחי' יצחק בבחי' הולדה

וזהו [הפירוש של] "תולדות יצחק" — "בן אברהם" וכו'. ולאחר מכן: "אברהם הוליד את יצחק"; כלומר, שמדרגת יצחק תהיה בבחינת הולדה,

כי באמת אין ערוך נברא לבורא ושיהי' [ושיהיה] ההעלאה בחי' בטול לאלקות בתכלית אי"א כי"א ע"י אברהם שהוא בחי' אב"ר מ"ה [שם מ"ה] בחכמה אתברירו

כי באמת אין ערך [בין] נברא לבורא, ושעלייתו תהיה בבחינת ביטול מוחלט לאלקות — דבר זה אינו אפשרי אלא באמצעות אברהם, שהוא בחינת "אבר מ"ה" (האיבר של מ"ה) — "בחכמה אתברירו" —

שהוא המברר להוליד בחי' יצחק להיות נתפס בחי' גילוי אלקות והפסולת יוצא לחוץ ע"י טפת דכר שממנו יוצא לובן העליון כנ"ל בחי' אברהם כו' וד"ל [ודי למבין]:

שהיא המבררת ומולידה את בחינת יצחק, כדי שבחינת גילוי אלקות תהיה נתפסת, והפסולת תצא לחוץ באמצעות טיפת הזכר, שממנה יוצא הלובן העליון, כפי [שהוסבר] לעיל: בחינת אברהם וכו'. ודי למבין.

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/toldos/1/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק